

Ørkenstaten Dubai er bygget af migrantarbejdere der, ofte arbejder under slavelignende forhold.

Konsulentbranchens etiske udfordringer

Når danske virksomheder satser på forretning i udlandet, følger nye etiske udfordringer i kølvandet. Danske rådgivende konsulentvirksomheder har veludviklede strategier om at tage samfundsansvar, men der er nogle gange langt fra papir til praksis.

Af Liv Petersen og Peter Bengtsen, freelancejournalister Foto Danwatch & Matilde Gattoni

De er aktive under den brændende ørkensol i Libyen og Saudi-Arabien, på Kasakhstans stepper og i Golfstaternes kystbyer. Danske rådgivende konsulentvirksomheder som Rambøll, COWI, Grontmij Carl Bro og NIRAS har kontorer og projekter over hele verden. Også i lande, der har ry for at se stort på menneskerettigheder.

Virksomhederne har omfattende beskrivelser af, hvordan de arbejder for at tage samfundsansvar. De har alle tilsluttet sig FNs Global Compact, som er FNs initiativ til at fremme social ansvarlighed blandt verdens virksomheder. Men som DanWatchs afsløring af slavearbejde hos Rambølls partnere i Dubai viser, kan det være svært at leve op til de gode intentioner i praksis.

Når partnere er problemet

Det er nyt for mange virksomheder, at det sociale ansvar også omfatter kunder, klienter og samarbejdspartnere. Der har været en tendens til kun at tage højde for social ansvarlighed hos virksomhedens leverandører.

”En virksomheds samfundsansvar gælder i forhold til alle virksomhedens relationer. Det vil sige leverandører, kunder og øvrige partnere. Hvis der er relationer til samarbejdspartnere på fx et byggeprojekt, så har virksomheden også et ansvar her,” siger Sune Skadegaard, der er ekspert i virksomheders sociale ansvar og direktør i Global CSR.

Det anerkender konsulentvirksomhederne. Rambøll har skrevet i deres retningslinjer for social ansvarlighed, at de gælder for

Rambølls egen forretningsadfærd og alle, som virksomheden samarbejder med. Men ifølge de fire store rådgivende konsulentvirksomheder er det vanskeligt i praksis.

”Det er svært for os at stille krav til virksomheder, som vi ikke har en kontrakt med. De er et ben længere væk. Vi har ingen mulighed for at sanktionere eller stille krav, men vi stiller os gerne til rådighed for at hjælpe. Og i sidste ende må vi naturligvis overveje det fortsatte samarbejde,” siger Kim Bergholt fra Rambøll.

Søren Vestergaard Andersen, der er koncernkvalitetschef hos Grontmij Carl Bro siger:

”Når vi rådgiver om kundens kontraktforhold, kan vi forsøge at påvirke kunden til at fokusere på det forretningsetiske i deres

Der slagtes, spises og slappes af i arbejdslejren på den ugentlige fridag.

kontraktforhold med andre underleverandører. Kan vi ikke henvide til eller styre efter en kontraktlig forpligtelse, kan vi ikke gøre ret meget andet, end at vi holder øjne og ører åbne i forhold til, hvad vi ser, og påtale kritisk adfærd over for den fælles kunde.”

Både Rambøll og Grontmij Carl Bro påpeger, at de i flere tilfælde har sagt fra over for kunder i Danmark såvel som i udlandet, når de ikke har kunnet stå inde for partners etiske adfærd.

”Vi har eksempler på mulige opgaver, som vi af forretningsetiske årsager ikke har forfulgt. Det gælder fx flere gange i Libyen og Yemen,” siger Søren Vestergaard Andersen fra Grontmij Carl Bro.

Screening inden aftaler indgås

En måde at undgå partnere med problemer i bagagen er ifølge formand for Rådet for Samfundsansvar Mads Øvlisen at screene lande og samarbejdspartnere for krænkelse af menneskerettigheder, inden aftaler indgås.

”For at kunne forsvare sin indsats, bør man som virksomhed starte med en omhyggelig risikoanalyse,” siger han.

Og det er da også, hvad flere af de danske rådgivningsvirksomheder gør.

”Vi screener alle virksomheder på de byggeprojekter, vi indgår i, for at tage højde for korruptionsrisici og interessekonflikter, som gennem mange år har været hovedproblemer i vores branche,” siger CSR-chef i Rambøll Gruppen Kim Bergholt.

Krænkelser af menneskerettigheder har Rambøll dog ikke hidtil set på, når de vurderer deres potentielle partnere.

COWI screener virksomheder, de indgår kontrakter med, men vil ikke udtale sig om,

hvorvidt de screener øvrige virksomheder, de samarbejder med på projekter.

”Vi screener projekter, som vi vil byde på, for en række etiske faktorer, blandt andet for menneskeretlighedskrænkelser,” siger COWIs chef for samfundsansvar Annemarie Meisling.

Kun Grontmij Carl Bro fortæller, at de screener alle samarbejdspartnere på byggeprojekter for forretningsetiske forhold, herunder krænkelse af menneskerettigheder, uanset om der er en kontrakt på bordet eller ej.

Undersøgelse skaber eftertanke

”Vi tager oplysningerne fra DanWatch særdeles alvorligt og overvejer, hvordan vi kan styrke vores fokus på forhold, der vedrører menneskerettigheder,” siger Rambølls koncernchef, Flemming Bligaard Pedersen.

Ifølge Kim Bergholt fra Rambøll er det arbejde allerede i gang:

”Vi arbejder lige nu på at inkludere blandt andet krænkelse af menneskerettigheder i vores vurderinger af samarbejdspartnere. Forhåbentligt kan vi gøre det inden for det kommende år,” siger han.

Også hos COWI har undersøgelsen givet stof til eftertanke:

”Undersøgelsen af Rambøll har gjort stort indtryk på os, og vi har gjort meget ud af at sende budskabet videre ud omkring problematikken,” siger Annemarie Meisling fra COWI og fortsætter:

”Vi tror, at hvis man skal gøre noget ved de her ting, så skal man satse bredt, indgå i et dialogfællesskab i hele branchen og indgå samarbejder med lokale organisationer eller ngo'er.”

Samme melding lyder fra kvalitetschef Claus Pilvang fra NIRAS:

”Det har da fået os til at skærpe vores opmærksomhed, og det er noget, som vi vil tage med videre i vores overvejelser, om vi skal skærpe og forbedre nogle af vores rutiner på nogle af områderne.”

Formand for Rådet for Samfundsansvar Mads Øvlisen kender til virksomhedernes løfter og udfordringer om samfundsansvar i udlandet og mener, at det kræver en løbende indsats at udvikle.

”De færreste virksomheder vil fra den ene dag til den anden efter vedtagelsen af en CSR-politik kunne sige, at den er implementeret på en sådan måde, at der ikke sker krænkelse eller er risiko for krænkelse,” siger Mads Øvlisen og påpeger, at kundens ansvar er kommet for at blive.

”Der er helt klart et moralsk element, og jeg ville selv finde det naturligt, at virksomhederne i princippet handler socialt ansvarligt på samme niveau som i forsyningskæden og ikke gradbøjer etikken,” siger Mads Øvlisen. ■

Global Compact

FNs Global Compact blev etableret i 2000 og er i dag verdens mest kendte og benyttede CSR (Corporate Social Responsibility) initiativ. Der er i dag næsten 6.000 virksomheder fra 130 lande, som har tilsluttet sig FNs Global Compact.

Global Compact bygger på ti principper inden for områderne menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og antikorrupsion.

Når man som virksomhed skriver under på principperne, forpligter man sig til at arbejde for at leve op til disse og hele tiden søge at forbedre sin indsats. Derudover forpligter virksomheden sig til at rapportere om sit arbejde med CSR i forhold til de ti principper hvert år.

Rambøll, COWI, Grontmij Carl Bro og NIRAS har alle tilsluttet sig Global Compact. Afrapporteringer om virksomhedernes arbejde med CSR i forhold til Global Compacts principper kan findes på deres respektive hjemmesider.